

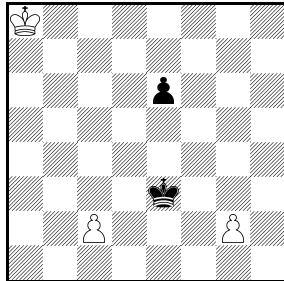
Polozapomenutí čeští studií

Jaroslav Polášek

Letos uplynulo 75 let od úmrtí **Zdeňka Jelínka** (1880–1947). Narodil se v Lochovicích a zemřel v Praze. Zdeněk Libiš v *Almanachu českých problémistů* udává, že uveřejnil 19 úloh a 24 studií, převážně pěšcových. Jeho práce jsou vtipné s překvapivou pointou. První dvě si zkuste vyřešit sami.

Zdeňk Jelínek

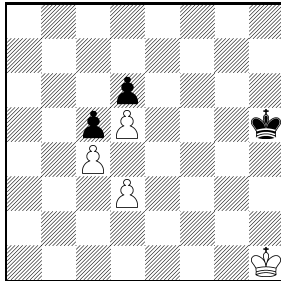
7. č. uznání Šach 1942



1 Bílý vyhraje

Zdeňk Jelínek

5. č. uznání Šach 1943



2 Bílý vyhraje

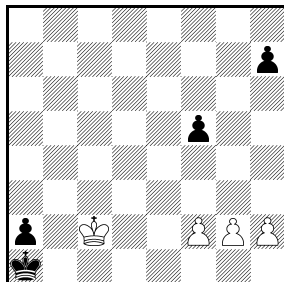
D1 V symetrické pozici vede k výhře pouze **1.c4! Kd4 2.g4 e5 3.g5 e4 4.g6 e3 5.g7 e2 6.g8D e1D 7.Dd5+ Kc3 8.Da5+** s vyšachováním dámy. Symetrický pokus **1.g4?! Kf4 2.c4 e5** končí remízou, protože na pravé straně bílému chybí sloupec.

D2 Po svůdném **1.Kg2?!** se černý paradoxně zachrání pomocí vzdálené opozice **1...Kg6! 2.Kf3 Kf7! 3.Ke4 Ke7 4.Ke3 Ke8!** (všimněte si, že černý musí zůstat na sloupci „e“, aby stačil včas bílému oponovat na obou křídlech) **5.Kf4 Kf8!** atd. K výhře vede překvapivě **1.Kg1! Kg5 1...Kg6 2.Kg2! 2.Kf1! Kf5 3.Ke2(e1) Kf6 4.Kf2! Ke7 5.Kg3! Kf7 6.Kf3! Ke7 7.Kg4! Kf6 (7...Kf8 8.Kf4!) 8.Kf4** a černý je v zugzwangu: po **8...Ke7 9.Kg5 Kf7 10.Kf5** nezabrání průniku na královském křídle, a po **8...Kg6** nestačí včas doběhnout na dámské křídlo, např. **9.Ke4 Kf6 10.d4 cxd4+ 11.Kxd4 Ke7 12.Kc3 Kd7 13.Kb4 Kc7 14.Ka5.**

Jelínkova studie zdokonaluje pětkamenáč **Jana Drtiny** (1834–1907) z roku 1907 (Kf1, Pc4, d5 / Ke7, Pd6). Jeho řešení **1.Kg2! Kf6 2.Kf2** pokračovalo jako v **D2** po **4.Kf2**. Rozhodčí Ladislav Prokeš však Drtinovu práci v rozsudku (Šach 3/1944, str. 33) nezminil.

Zdeňk Jelínek

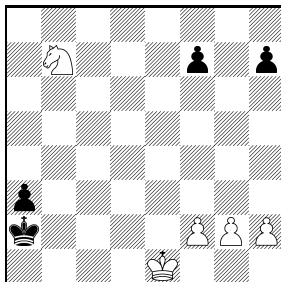
Československý šach 1932



3 Bílý vyhraje

Jaroslav Polášek

Památce Z. Jelínka (originál)



4 Bílý vyhraje

D3 Černý král je v patu, k remíze stačí zablokovat pěšce královského křídla. Bílý tomu však přesnými manévry zabrání a dostane soupeře do rozhodující nevýhody tahu. **1.Kc1!** Po **1.g3? h5! 2.h4 f4 3.g4 f3!** či **1.h4? f4! 2.Kc1 f3 3.g4 h6! 4.Kc2 h5** by byl v zugzwangu bílý a musel by se smířit s remízou, protože **5.Kc1??** by byla sebevražda, černý by si postavil dámu se šachem a vyhrál. **1...f4** Černému nepomůže **1...h6 2.h3!**, ani **1...h5 2.h4! 2.Kc2! f3 3.g4! h6 4.h3! h5 5.h4** Teď je ke své smůle na tahu černý. **5...hxg4 6.h5 g3 7.h6 g2 8.h7 g1D 9.h8D+ s matem.**

D4 Předchozí studii se mi podařilo rozehrát. **1.Ja5!** Paradoxní úvodník, podle S. Tarrasche jezdec na okraji šachovnice dělá jen ostudu. Zde ale **1.Jc5? Kb2 2.Jd3+ Kc3 3.Jc1 Kc2 4.Ja2 Kb2** k ničemu nevede, protože po **5.Kd2 Kxa2 6.Kc2** má černý král více volnosti a k remíze stačí např. **6...h5 7.h4 f5 8.g3 f4. 1...Kb1!** Teď **1...Kb2** vážne na **2.Jc4+**. **2.Kd2!** Nestačí **2.Kd1? a2 3.Jb3 h5!** s hrozbou postoupit pěšcem na h4 a remízou, např. **4.h4 Kb2 5.Ja1 f5 6.Jc2 f4 7.Kd2 Kb1 8.Ja1 f3. 2...a2 3.Jb3 Kb2!** Hrozilo **4.Kc3. 4.Ja1! Kxa1** Jinak by přišlo **5.Jc2. 5.Kc2!** (**5.Kc1? h5!**) =)

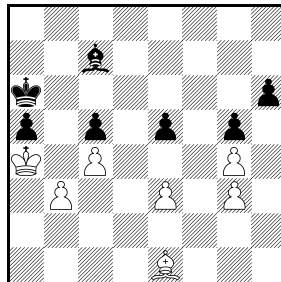
a) 5...h5 6.h4 f6 Zugzwang po **6...f5 7.Kc1 f4 8.Kc2 f3 9.g4** už známe. **7.g3** (nebo **7.f3** s přehozením tahu) **7...f5 8.f3 f4 9.g4** a bílý si postaví dámu s matem.

b) 5...f5 a vznikla Jelínkova studie **D3. 6.Kc1! f4 7.Kc2! f3 8.g4 h6 9.h3! h5 10.h4 hxg4 11.h5 g3 12.h6 g2 13.h7 g1D 14.h8D+ a vyhraje.**

Zdeňk Jelínek

Šachové umění 1946

úprava J. Polášek (originál)

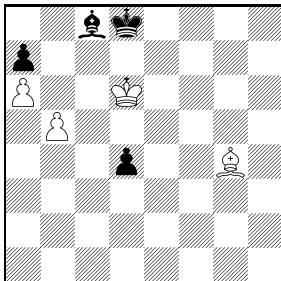


5 Bílý vyhraje

D5 1.e4! Fixuje černé pěšce. Po zdánlivě vyhrávajícím **1.Sc3?!** černý nezabrání ztrátě pěšce, ale po **1...e4! 2.Sg7 Sd8! 3.Sxh6 Sf6!** uzavře bílého střelce a remizuje, např. **4.Ka3 (4.Sf8 Sd4!) 4...Kb6 5.Sf8 Kc6 6.Ka4 Kb6 7.Sd6 Kc6 8.Sb8 Kb7. 1...Sb6 2.Sf2!** Aby černého vytempoval, musí bílý ztratit tempo. To je možné pouze střelcem na diagonále **g1-e3**, kde jsou k dispozici tři pole (černý střelec má vždy jen jeden tah). **2...Sa7 3.Sg1** Ztráta tempa střelcem pro dosažení zugzwangu (obdoba trojúhelníku králem), **3...Sb6 4.Se3** Klíčový zugzwang. **4...Sa7 5.Sc1 Sb6/b8 6.Sb2/d2 Sc7 7.Sc3** závěrečný zugzwang, ze kterého už není úniku. **Bílý** získává pěšce a **vyhraje.**

Zdeňk Jelínek

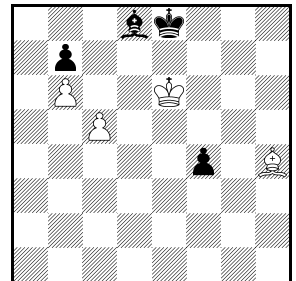
4. č. uznání Šach 1944



6 Bílý vyhraje

Zdeňk Jelínek

Šach 1944, dvojník



7 Bílý vyhraje

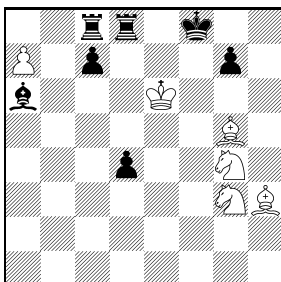
D6 1.b6 axb6 2.a7 Sb7 3.Se2 Sa8 (3...Kc8 4.Sa6) 4.Sa6 b5 5.Sxb5 Kc8! 6.Sc6 Sb7 Obrana **6...d3 7.Sxa8 d2 8.Sd5!** končí matem **8...d1D 9.a8D# 7.Sd7+! Kd8 8.Sb5!** a černý je v zugzwangu **8...Kc8 9.Sa6** a bílý vyhraje.

Drobnou vadou na kráse je fakt, že tah **4.Sa6** není nutný a vyhraje přímo **4.Sb5!** se stejným vyhrávajícím manévrem **4...Kc8 5.Sc6 Sb7 6.Sd7+ Kd8 7.Sb5** (viz Šach 1944, str. 134).

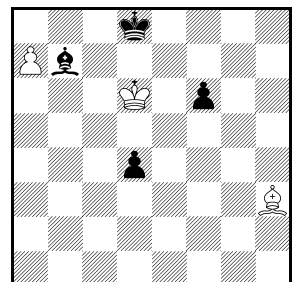
D7 je dvojník k **D6** – celá pozice je posunuta o sloupec vpravo. Zde musí bílý průlom nejprve připravit. **1.Kd6 f3** Nebo **1...Sxh4 2.c6. 2.c6 Sxb6 3.cxb7 Sa7 4.Kc7 Kf7 5.Kc8 Ke6 6.Sf2** a vyhraje.

Jaroslav Polášek

originál (podle Z. Jelínka)



8 Bílý vyhraje



9 po 7...Sb7

D8 Jelínkova studie **D6** mne zaujala – nejprve se mi podařilo potlačit nepříjemný duál **4.Sb5** (viz **D9**) a nakonec přidat romantickou předehru. **1.Se7+!** Po **1.Sxd8? Vxd8 2.Sg2 Sc8+** kryje černý král pole **e7**, proto je ho potřeba nejprve odehnat. Nyní by po **1...Kg8** měl bílý král cestu na **e7** otevřenou **2.Sxd8 Vxd8 3.Sg2**, např. **Sc8+ 4.Ke7** nebo **3...Sb5 4.Je5** (ale ne přímočaré **4.a8D** pro **4...Sd7+!**) **4...Ve8+ 5.Kf5 Vf8+ 6.Kg5** se snadnou výhrou. **1...Ke8! 2.Jf6+!** Po **2.Jf5? Sc4+** by bílý král nemohl ustoupit na **f6. 2...gxf6 3.Jf5 Vd6+!** Jediná rozumná obrana proti hroziícímu matu. **3...Sc4+? 4.Kxf6 Kd7 5.Jd6+ Kc6 6.Jxc8. 4.Sxd6!** Po **4.Jxd6+ cxd6 5.Sg4 Sc4+ 6.Kxd6**

Česká republika a Slovenská republika

22.10., 26.11. Tomášovce – 2. turnaj Tomášovská liga mládeže.

KA: e-mail 64garry64@gmail.com

22.10. Hlinsko – 9. Hlinecký dvojpěšec, dvojice.

KA: e-mail janka100@seznam.cz

28.10. Bratislava-Rača – Všetkých svätých šachistov, 4 turnaje.

KA: e-mail huncar.martin@gmail.com

5.11. Mohelnice – 35. Mohelnice Open, 9 kol, 15 min. + 3 s/t.

KA: e-mail sachymohelnice@seznam.cz

5.11. Liptovský Mikuláš – Talent, 2. turnaj mládeže.

KA: e-mail pekar@chess.sk

6.11., 4.12., 15.1., 12.2. 13.3. 24.4., 17.5. Bratislava-Rača – Future champions liga 2022/2023, 2 turnaje. KA: e-mail huncar.martin@gmail.com

10.11. Brno-Nový Lískovec – Přebor Nového Lískovce, blesk.

KA: e-mail JezdciJundrov@seznam.cz

12.11. Bratislava – Avion Chess Challenge 2022, turnaj pro hráče do Elo 1400. KA: e-mail sachovaakademia@gmail.com

12.11. Mistrovice – 24. turnaj J. Masopusta, 9 kol, 15 min. + 5 s/t.

KA: e-mail khalbrstat@seznam.cz

17.11. Plzeň – 23. Pilsner Urquell Open, 9 kol, 20 minut.

KA: e-mail sk.garde.kaznejov@seznam.cz

19.11., 17.12., 21.1., 18.2., 18.3., 15.4., 20.5., 17.6. Brno – Třetí sobota, 9 kol, 12 min. + 5 s/t. KA: e-mail mhurta@volny.cz

26.12. Liptovské Sliače – 35. Kapustnicový turnaj, 11 kol, 2x10 minut.

KA: e-mail mr.dvorskysro@gmail.com

Zahraníčí

26.10.–5.11. Drážďany – Mistrovství seniorských družstev

5.–15.11., 3.–13.12. Budapešť (HUN) – First Saturday, uzavřené turnaje FIDE na normy IM a GM. KA: László Nagy, e-mail firstsat@hu.inter.net, www.firstsaturday.hu, tel. 0036/302 301 914.

14.11.–27.11. Assisi (ITA) – Mistrovství světa seniorů

14.11.–27.11. Katowice (POL) – Mistrovství Evropy v rapid šachu a bleskovém šachu

Termíny soutěží družstev 2022/2023

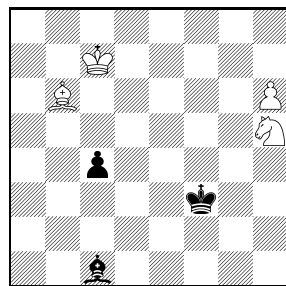
ČR – Extraliga: 3.–4.12., 7.–8.1., 18.–19.2., 24.–26.3.

1. liga západ: 30.10., 13.11., 27.11., 11.12., 15.1., 29.1., 12.2., 26.2., 19.3., 2.4. 1. liga východ: 26.–27.11., 11.12., 15.1., 29.1., 25.–26.2., 1.–2.4. 2. liga: 6.11., 20.11., 4.12., 18.12., 8.1., 22.1., 5.2., 19.2., 5.3., 26.3.

Va8 7.Sh5+ Sf7 8.Sf3 by se černý zachránil efektním 8...Sd5! 4...cxd6 Po 4...Va8 5.Sc5 Sc4+ 6.Kxf6 Sd5 je nejrychlejší 7.Jg7+ Kd8 8.Se7 mat. 5.Jxd6+ Kd8 6.Jxc8 Sxc8+ 7.Kd6 Sb7 (viz diagram 9) Začíná druhá fáze studie. Přidáním čPfe jsem potlačil duály v Jelínkově studii. 8.Sf5! Přímočaré 8.Sf1 f5! 9.Sa6 Sa8 10.Sb5 d3! 11.Sxd3 f4 12.Sb5 f3 vede jen k remíze. 8...Sa8 9.Sd3 Kc8 10.Sa6+ Kd8 11.Sb5 Kc8 12.Sc6 Sb7 13.Sd7+ Kd8 14.Sb5! První vytempování. 14...f5 (14...Kc8 15.Sa6; 14...Sa8 15.Sc6) 15.Sc6 Kc8 16.Sd7+ Kd8 17.Sxf5 Nyní bílý zopakuje stejný způsob vytempování jako po 8. tahu. 17...Sa8 18.Sd3 Kc8 19.Sa6+ Kd8 20.Sb5 Kc8 21.Sc6 Sb7 22.Sd7+ Kd8 23.Sb5 a černý je definitivně vytempován. 23...d3 24.Sxd3 a bílý vyhraje, např. 24...Sa8 25.Sa6 Sg2 26.Sb5 Sb7 27.Sc4 Kc8 28.Sa6.

V. Jakimčik

1. cena Šachmaty v SSSR 1957



10 Bílý vyhraje

D10 Jelínkův motiv o 14 let později skvěle rozehrál V. Jakimčik. 1.h7 Sb2 2.Kd6! Sh8 2...Kg4 3.Kd5 Sh8 4.Jg3! (4.Sd4? Kxh5 5.Sxh8 Kg6 =). 3.Ke7! Po 3.Ke6? c3 4.Sc5 Kg4 5.Jf6+ Kg5 6.Jd7 c2 7.Sa3 Kh6 8.Jf8 Kg7 by byl bílý v zugzwangu 9.Ke7 c1D 10.Sxc1 pat s aktivní blokádou černého střelce! 3...c3 4.Sc5! 4.Sa5? Kg4 5.Jf6+ Kf5 6.Jd7 c2 7.Sd2 Kg6 8.Jf8+ Kg7 9.Ke8 (9.Se3 c1D 10.Sxc1 pat) 9...Kf6 10.Sh6 Sg7 11.Sc1 Sh8 s poziční remízou. 4...Kg4 5.Jf6+

Kg5 6.Jd7 (6.Kf7? Sxf6 7.Se7 Kh6! =) 6...c2 7.Sa3 Kh6 8.Jf8 Kg7 9.Ke6! 9.Sb2+ síce výhru neztrácí, ale vede pouze k opakování tahu po 9...Kh6 10.Sc1+ Kg7 11.Sb2+ Kh6 12.Sa3 Kg7. 9...c1D 10.Sxc1 Kxf8 Závěrečný motiv už známe. 11.Sh6+ Ke8 12.Sg5 Kf8 13.Sf6 Sg7 14.Se7+! a vyhraje, např. 14...Ke8 15.Sd6 Sh8 16.Se5.

Pokračování příště

SR – Extraliga: 22.–23.10., 10.–11.12., 21.–22.1., 25.–26.2., 31.3.–2.4.

1. liga: 5.–6.11., 3.–4.12., 14.1., 4.–5.2., 11.–12.3.

2. liga: 12.–13.11., 26.–27.11., 15.1., 11.–12.2., 25.–26.3.

GER: 22.–23.10., 26.–27.11., 4.–5.2., 24.–26.2., 18.–19.3., 1.–2.4.

AUT: 3.–6.11., 2.–5.3., 14.–16.4.

HUN: 20.11., 4.12., 18.12., 29.1., 12.2., 19.2., 12.3., 22.–23.4.

Festival turnajů Czech Tour 2022–2023

5.11.–12.11. 12. OPEN Hradec Králové

12.11.–19.11. 11. OPEN Brno

6.1.–13.1. 21. OPEN Praha

14.1.–21.1. 21. OPEN Mariánské Lázně

24.2.–3.3. 22. OPEN Liberec

4.3.–11.3. 11. OPEN Pízeň

KA: AVE-Kontakt, Dr. Jan Mazuch, Štrossova 239, 530 03 Pardubice, tel.

466 535 200, mobil 608 203 007,

e-mail j.mazuch@avekont.cz, www.czechtour.net,

<http://www.facebook.com/czechtourcz>

Řešení ze strany 280

D1: 28.f5! gxf5 29.g5! Vh8 29...Kg6 30.Se2 Vh8 31.De3 s dalším Jxf6. 30.De3! a bílý vyhraje vzhledem k neodrazitelným hrozbám 31.g6+ a 31.gxf6, možnost z partie M. Babula – M. Tichý, Hodonín u Kunštátu 2022.

D2: 15.Dh4 g5 16.Sxg5! hxg5 17.Jxg5 Jf6 17...Ve8 18.Dh7+ Kf8 19.f6 Jxf6 20.Vxf6 Sxf6 21.Dxf7 mat. 18.Va3 Vd8 18...Dd8 19.Vg3 Ve8 20.Jh7! Jxh7 21.f6! Jxf6 22.Dg5 Jh5 23.Dxh5 f6 24.Jxd6 Dxd6 (24...Ve7 25.Vxf6) 25.Dxe8+ Df8 26.Dg6 Df7 27.Vxf6. 19.Vg3 Kf8 20.Jh7+ Jxh7 21.f6! a černý se vzdal (21...Jxf6 22.Vxg7 Kxg7 23.Dxf6+ Kh7 24.Dxf7+ Kh8 25.Vf6 nebo 21...Sxf6 22.Dxh7 Ke7 23.Vxf6! Kxf6 24.Dh4 mat), Hausner – Maras, Jenbach 2022.

D3: 26...Dxh2+ 27.Kf1 Jxe3+! a bílý se vzdal, Danada – F. Haring, Kežmarok 2022.

D4: 29.Dc3! Vf7 29...Df8 30.Dc7+ 30.Vhf1! Vc7 30...Ve7 31.Jxg5+ 31.Jxg5+! a černý se vzdal, Bochnička ml. – M. Mrva, Kežmarok 2022.

D5: 21.Jxd4! cxd4 21...Jf6 22.Jxe6 fxe6 23.Sxc5 22.Sxd4 Dc6 23.Sxg7 Vh7 24.d7+! a černý se vzdal, Marián Jurčík – Danada, Kežmarok 2022.

D6: 33.Sxh7+ Kh8 34.Sxe5 dxe5 35.Dg6 Vg3+ 35...Sf8 36.Vxf8+ Vxf8 37.Dxg7 mat. 36.Kh2 Vxg5 37.Jxg5 Sxg5 38.Dxg5 Dxd5 38...Kxh7 39.Vf7 Vc2+ 40.Kg1. 39.Sb1 Dd6 40.Sg6 e4+ 41.Kh1 Kg8 42.Dh5 a černý se vzdal, Turčan – Bochnička, Kežmarok 2022.

D7: 20.Vc4! Kb7 20...bxc4 21.Dxc4 Vd7 22.Dxc6+ Kb8 23.Sb6 Db4 24.Vd4. 21.b4 Dc7 22.Jxb5 axb5 23.Sxb5 Vb8 24.Sxc6+ Dxc6 25.Vxc6 Kxc6 26.Da6+ a černý se vzdal, F. Haring – Rybka, Kežmarok 2022.

D8: 23.f5! Sxf5 23...Jxe5 24.f6. 24.Sh6+ Vg7 25.exd6 Sh4 25...Sxe4 26.dxe7+ Jxe7 27.Sxg7+ Kxg7 28.De5+ Kf8 29.Jxe7. 26.Dc3 f6 27.Jdx6 Vbb7 28.d7 Db6 29.Jh7+ Ke7 30.Dxg7+ Kd8 31.Dh8+ Kxd7 32.Vd1+ a černý se vzdal, M. Mrva – Sahidi, Kežmarok 2022.

D9: 15.Jc4! Dxa2 15...Dd8 16.Jf6+ exf6 17.exf6+ Se6 18.Vxd8+ Vxd8 19.Ja5 Vxf6 20.Jxb7. 16.Jc3 Dal+ 17.Kd2 Dxd1+ 18.Vxd1 b5 19.Je3 b4 20.Jcd5 c4 21.Jxc4 Sb5 22.b3 Vgc6 23.Kc1 Sg7 24.Dg4 Sxc4 25.bxc4 a černý se vzdal, Pacher – M. Mrva, Kežmarok 2022.

D10: 54...c4! 55.bxc4 Sxc4! 56.dxc4 Dxe4+ 57.Je3 57.Kf1 Dh1+ 58.Ke2 d3+ 59.Dxd3 (59.Ke3 Sc5+) 59...Vxd3 60.Kxd3 Dxh3+ 61.Je3 Sc5. 57...dxe3 58.Dd8+ Se7 59.Dh8+ Kf7 60.Dh5+ Kg7 a bílý se vzdal, Danada – Pecháč, Kežmarok 2022.

D11: 19.Jd5! Vb7 19...cxd5 20.Sxe5+ 20.Jxe7 Vxe7 21.Dh4 a černý se vzdal, Piorun – Kempinski, Polsko 2022.

D12: 27.De5+ Kh6 28.Vxe6! fxe6 29.De3+ Kg7 30.Vd7+ Kf6 31.Df2+ Kg5 32.h4+ a černý se vzdal, Krupa – Širinjan, Skalica 2022.

Stoleté výročí šachu v Českém Brodě

V letošním roce uběhlo 100 let od založení šachového klubu v Českém Brodě. Oslavy výročí proběhly v sobotu 24. září v Oranžové zahradě. V dopoledních hodinách se konal Turnaj čtyř měst, ve kterém zvítězilo družstvo TJ Sparta Kutná Hora. Odpoledne se konala oslava za přítomnosti bývalých a současných členů klubu a také pozvaných hostů. Mezi účastníky oslavy byli i nejznámější českobrodští odchovanci IM Lubomír Neckář a dlouholetý generální sekretář šachového svazu Miloš Vrabec, oba ze slavné éry 60. a 70. let, kdy šachový klub pod vedením prof. Jaroslava Pelikána dosáhl největších úspěchů. Součástí oslavy byl křest knihy Jana Fialy Historie šachu v Českém Brodě spojený s autogramiádou. Během oslavy došlo i na promítání fotografií z let minulých i současných, které přítomní komentovali svými vzpomínkami. Přejeme šachovému klubu do další stovky mnoho úspěchů!

Zdeněk Chybný